

Kilka powodów, dla których warto uczestniczyć w programie **European Language Label**

[Izabela Jaros]

Sportowcy biorą udział w zawodach, mistrzostwach, olimpiadach, podczas których demonstrują swoje umiejętności, rywalizują oraz zdobywają cenne medale. Artyści prezentują swoje prace na wystawach, występują na koncertach, biorą udział w konkursach, a ich dzieła są wyróżniane i nagradzane. Przedstawiciele tych profesji mają możliwość zdobycia uznania oraz uzyskania publicznej aprobaty, a nawet podziwu. Nauczyciele natomiast, choć równie kreatywni i oddani temu, co robią, pozostają zamknięci w szkolnej klasie, a ich działania rzadko są nagradzane.

Na szczęście sytuacja ta ulega zmianie i również tej grupie zawodowej podejmowane inicjatywy umożliwiają prezentację własnych osiągnięć. Od 2002 w Polsce nauczyciele uczący języków obcych mają możliwość rywalizacji, zaprezentowania innowacyjnych rozwiązań w nauczanej dziedzinie oraz otrzymania prestiżowych certyfikatów i cennych nagród. Konkurs, który został stworzony właśnie dla takich celów, nosi nazwę **European Language Label (ELL) – Europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych**. Dobrze się stało, że powstał taki program, choć jeszcze nie wszyscy nauczyciele wiedzą o jego istnieniu. A warto ubiegać się o ów Europejski znak innowacyjności i choć raz otrzymać wyjątkowy certyfikat, sygnowany podpisem ministra edukacji narodowej, komisarza Unii Europejskiej ds. wielojęzyczności oraz pieczęcią Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. Przedstawiam kilka powodów, dla których warto zainteresować się konkursem ELL, postrzeganych z perspektywy czterokrotnego laureata w kategorii: konkurs projektów instytucjonalnych.

Ucieczka od zawodowej rutyny

Wypełnianie nauczycielskich obowiązków z czasem może przybrać formę sztampy, rutynowych przyzwyczajęń. Zjawisko to nie jest korzystne zarówno dla nauczyciela, jak i uczniów, którzy oczekują różnorodności. Realizacja projektów w ramach programu ELL może być właśnie receptą na walkę z rutyną. Poszukując nowatorskich rozwiązań, należy przestrzegać ustalonych przez Komisję Europejską kryteriów i priorytetów. Na uwagę zasługują zwłaszcza dwa wymogi. Pierwszy z nich dotyczy wykorzystywania w projekcie metod nauczania oraz materiałów dydaktycznych w twórczy i motywujący sposób. Drugi natomiast odnosi się do aspektu innowacyjności projektu, który powinien wyróżniać się na tle dotychczasowych krajowych praktyk nauczania

i uczenia się języków obcych. Tak określone wymagania zmuszają uczestników projektu do podejmowania i testowania niecodziennych rozwiązań dydaktycznych.

Panaceum na wypalenie zawodowe

Wiele osób pracujących w charakterze nauczyciela narażonych jest na ryzyko wypalenia zawodowego. Poczucie niechęci, brak motywacji, utrata entuzjazmu oraz przekonanie, że stosowane działania nie przynoszą satysfakcji to potencjalne dzwonki ostrzegawcze. Realizacja projektów ELL może być jedną z form przeciwdziałania symptomom wypalenia zawodowego. Rywalizacja, która jest elementem każdego konkursu, może odblokować inicjatywę i pomysłowość, a wykonywanie zupełnie nowych, ciekawych zadań dodaje entuzjazmu i zawodowego zadowolenia. Jeśli taka zmiana postawy doprowadza do otrzymania prestiżowego certyfikatu, będącego potwierdzeniem słuszności i sensowności podejmowanych działań, to jest to największa nagroda i bodziec do wdrażania kolejnych dydaktycznych pomysłów.

Przykład dobrej praktyki

Projekty zgłaszane do konkursu ELL oceniane są przez grupę ekspertów – komitet selekcyjny pracujący pod przewodnictwem pani prof. dr hab. Hanny Komorowskiej, znanego i cenionego naukowca oraz nauczyciela akademickiego. Realizatorzy nagrodzonych projektów otrzymują list gratulacyjny i są zaproszeni do uczestnictwa w ceremonii wręczania certyfikatów. Wyróżnienie w konkursie dowodzi wysokiej jakości pracy dydaktycznej osób biorących udział w projekcie, co przekłada się na pozytywny wizerunek całej instytucji. Wyróżniony projekt jest propozycją dobrej praktyki, czyli stanowi pewien wzór do naśladowania dla innych. Placówka, której przyznano certyfikat ELL, ma prawo do popularyzowania

informacji o nagrodzonych działaniach, np. na swojej stronie internetowej, oraz może eksponować logo konkursu. Informacje o projekcie upowszechniane są również na stronie internetowej Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. W przypadku przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych i innych placówek oświatowych przykłady dobrej praktyki publikowane są na stronie internetowej kuratorium oświaty. Ponadto baza danych obejmująca wszystkie wyróżnione projekty w poszczególnych krajach Unii Europejskiej od 1999 udostępniona jest na stronie Komisji Europejskiej (<http://ec.europa.eu/education/language/label/index.cfm>). W katalogu danych znajduje się ponad tysiąc projektów, których opisy dostępne są w 11 językach.

Prestiż dla instytucji i konkurencyjność

Certyfikat przyznany w konkursie ELL stanowi wyróżnienie i prestiż dla instytucji, która przyczynia się do podniesienia jakości kształcenia nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie, gdyż zgodnie z konkursowymi wymogami projekty powinny mieć wymiar europejski. Informacja o instytucji, w której projekt został zrealizowany, zamieszczona jest również na wspomnianej stronie Komisji Europejskiej, co ma wymiar już nie lokalnego, lecz europejskiego prestiżu. Otrzymanie certyfikatu ELL może mieć aspekt „karty przetargowej”. Wyjaśnię tę kwestię na przykładzie szkół językowych. Przy wyborze szkoły językowej zainteresowani, czyli rodzice czy uczniowie, biorą pod uwagę wiele czynników. W przypadku podobnej oferty edukacyjnej nie zawsze łatwo jest zdecydować się na konkretną placówkę. W takiej sytuacji certyfikat ELL może stać się czynnikiem różnicującym podobne instytucje. Szkoła mogąca się pochwalić takim wyróżnieniem postrzegana jest jako placówka aktywna, twórcza i prężnie działająca, co w konsekwencji wpływa na zdobycie większego zainteresowania i popularności w środowisku lokalnym.

Korzyści wynikające ze współpracy podczas realizacji projektu

Projekty przygotowywane do konkursu ELL zazwyczaj wymagają szerokiej współpracy. Zarówno w przypadku realizacji tego typu inicjatywy przez jedną instytucję, jak i pracy w tandemie projektowe działania zmuszają do zaangażowania wielu osób. Korzyści wynikające z takiego współdziałania są wielopłaszczyznowe. Począwszy od ogromnej roli samej współpracy w trakcie wykonywania wielu zadań i pokonywania trudności, przez rozwijanie kreatywności, aktywności czy samodzielności w zdobywaniu wiedzy przez uczestników projektu aż do integracji wielu społeczności, gdy w tego typu inicjatywę zaangażowane są różne grupy. Potencjalne zyski dla instytucji przystępujących do programu ELL zależne są od szczegółowych celów realizowanego pomysłu.

Przedstawione korzyści wynikające z uczestnictwa w programie European Language Label nie wyczerpują całej listy. Żywię nadzieję, że wymienione powody są na tyle przekonujące, aby zachęcały czytelnika do podjęcia wysiłku i przystąpienia do konkursu. Gorąco namawiam do tego wszystkich, którzy jeszcze nie doświadczyli pozytywnych emocji i satysfakcji towarzyszących odbieraniu prestiżowego certyfikatu, będącego główną (ale nie jedyną) nagrodą za podjęty trud i wysiłek włożony w realizację projektu. Organizatorzy programu ELL zadbali również o to, aby samo uczestnictwo w ceremonii było niezapomnianym doświadczeniem. Bogata oprawa naukowo-artystyczna dopełnia świetności tego wydarzenia.

Zainteresowanych i poszukujących inspiracji zachęcam do odwiedzenia europejskiej strony konkursu ELL oraz strony Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, która nadzoruje realizację tego programu w Polsce. Poniżej krótko przedstawiam wyróżnione projekty, które zostały zrealizowane z mojej inicjatywy w Instytucie Edukacji Szkolnej na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach w latach 2005-2011 z udziałem studentów specjalności edukacja

Certyfikat przyznany w konkursie European Language Label stanowi wyróżnienie i prestiż dla instytucji, która przyczynia się do podnoszenia jakości kształcenia, nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie.

wczesnoszkolna i przedszkolna z nauczaniem języka angielskiego. Wszystkie projekty edukacyjne przygotowywane były we współpracy z przedszkolami oraz szkołami podstawowymi z regionu świętokrzyskiego.

Krótką prezentacją tych inicjatyw dostępna jest również pod adresem: <http://prezi.com/1zuca5wanfnj/european-language-label-dla-ujk>

2005 r. – Język angielski z klockami Cuisenaire’a

W projekcie wykorzystano mało znane w społeczności nauczycieli języków obcych klocki Cuisenaire’a, zwane również kolorowymi liczbami lub liczbami w kolorach (różnokolorowe, drewniane lub plastikowe prostopadłości o podstawie 1 cm² i długości od 1 do 10 cm). Klocki początkowo używane były głównie w edukacji matematycznej do ćwiczeń arytmetycznych. Okazało się jednak, że jest to środek dydaktyczny przydatny również w nauce języka obcego. Kolorowe liczby to konkretne przedmioty, którymi dzieci manipulowały w procesie uczenia się języka angielskiego, przyswajając wiadomości i rozwijając swe umiejętności. Pomoce te świetnie nadawały się do nauki słownictwa obejmującego różne kręgi tematyczne (jak np. alfabet, kolory, liczebniki, określanie czasu, części ciała, relacje rodzinne, pokoje i meble, zwierzęta, umiejętności), bez formalnego nauczania gramatyki, jedynie niejako przemycając takie aspekty gramatyczne, jak: zaimki osobowe, zaimki wskazujące, przyimki, przedimki, liczebniki, rzeczowniki, przymiotniki, czasowniki, kolejność wyrazów w zdaniu angielskim i wiele innych. Wizualny charakter pomocy usprawniał proces myślenia i rozumowania oraz pomagał w odkrywaniu wiedzy i interioryzacji reguł. Praca z barwnymi klockami ułatwiała koncentrację i skupienie uwagi. Z liczbami w kolorach uczniom łatwiej było powtarzać słownictwo z określonych grup leksykalnych, a ćwiczenia zazwyczaj były krótkie i różnorodne. Nauka z klockami miała charakter

zabawowy i oparta była na aktywności dzieci. Wprowadzając elementy metody reagowania całym ciałem (TPR - ang. *Total Physical Response*, np. *Put the green rod on the floor, Give Peter the black rod*) pozwalaliśmy uczniom na ruch, który jest niezbędny na tym etapie rozwoju. Wszystkie ćwiczenia testowane były przez uczniów klas I Szkoły Podstawowej nr 25 w Kielcach. Produktem końcowym projektu była publikacja *Język angielski z klockami Cuisenaire’a* oraz dwa artykuły naukowe zamieszone w czasopismach dla nauczycieli (artykuł pt. *Young Learners + Cuisenaire Rods + English + Christmas* został opublikowany w „The Teacher” nr 12 (44), natomiast *Klocki Cuisenaire’a na lekcji języka angielskiego – propozycje ćwiczeń*, wydany został przez Wydawnictwo Wyższej Szkoły Lingwistycznej w Częstochowie w „Poliglota. Edukacja Językowa Dzieci”). W celu upowszechniania idei projektu – wykorzystania klocków Cuisenaire’a w dydaktyce języka angielskiego w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej – zorganizowane zostały szkolenia dla nauczycieli ze szkół podstawowych z regionu świętokrzyskiego uczących języka angielskiego na tym etapie edukacyjnym w roku 2006 i 2007. Ponadto popularyzowanie wyników projektu przybrało formę warsztatu dla nauczycieli języka angielskiego o nazwie *English with Cuisenaire Rods* na IV Ogólnopolskim Spotkaniu Nauczycieli Języka Angielskiego English Teaching Market, które odbyło się w dniach 26-28 czerwca 2006 r. w Starych Jabłonkach. Dzięki powyższym działaniom wielu nauczycieli dowiedziało się o istnieniu, zaletach i możliwościach stosowania kolorowych, pobudzających wyobraźnię i skutecznych w nauce języka obcego klocków Cuisenaire’a.

2007 r. – Portfolio kreatywnego nauczyciela języków obcych w kształceniu zintegrowanym

Projekt skierowany był zarówno do studentów przygotowujących się do roli nauczyciela języków obcych na pierwszym etapie edukacyjnym, jak i czynnych nauczycieli

Rywalizacja, która jest elementem każdego konkursu, może odblokować inicjatywę i pomysłowość, a wykonywanie zupełnie nowych, ciekawych zadań dodaje entuzjazmu i zawodowego zadowolenia.

poszukujących niekonwencjonalnych propozycji pomocy dydaktycznych, uatrakcyjnijających lekcje. W ramach przedsięwzięcia uczestnicy wykonali pomoce dydaktyczne, które mogą być wykorzystywane na lekcjach języka angielskiego na pierwszym etapie edukacyjnym. Następnie opracowano informacje dotyczące materiałów potrzebnych do ich przygotowania, szczegółowy opis sposobu wykonania oraz propozycje obszarów leksykalno-gramatycznych, na których można wykorzystać proponowane materiały. Przykładowe propozycje wykonanych pomocy wraz z dokumentacją fotograficzną zamieszczone zostały na stronie internetowej Instytutu Edukacji Szkolnej (<http://wpia.ujk.edu.pl/wpied/inst/dlstud/proj1/>). Większość przedstawionych materiałów dydaktycznych przetestowana była na lekcjach języka angielskiego w klasach 0-III podczas studenckich praktyk pedagogicznych. Rezultaty projektu prezentowane były na Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Nauczanie języków obcych dzieci w wieku wczesnoszkolnym*, która odbyła się w dniach 24-25 kwietnia 2008 r. w Częstochowie z inicjatywy Wyższej Szkoły Lingwistycznej, oraz podczas Dni Języków Obcych, zorganizowanych przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w dniach 17-21 listopada 2008 r. w Kielcach. Ponadto na stronie internetowej Ośrodka Rozwoju Edukacji opublikowany został biuletyn nauczania wczesnoszkolnego, zatytułowany *Zróbmy sobie prezent gwiazdkowy, aby uczyć łatwiej i skuteczniej przez cały rok* (http://www.jows.ore.edu.pl/pdf/nauczanie_wczesnoskolne/2009_12_nauczanie_wczesnoskolne.pdf).

W publikacji metodycznej *Wczesnoszkolne nauczanie dzieci języków obcych* zamieszczono rozdział pt. *Środki dydaktyczne wykorzystywane w nauczaniu dzieci*, w którym zaprezentowane zostały wybrane propozycje pomocy dydaktycznych wykonanych w ramach projektu.

2008 r. – T-shirt edukacyjny

Wynikiem projektu był specjalnie zaprojektowany t-shirt edukacyjny, który wykorzystywano do nauki dwóch języków obcych na etapie przedszkolnym – w grupie dzieci pięcioletnich i sześcioletnich. Nadruk na koszulce wykonano w firmie poligraficznej. Na etapie projektowania określone zostały zakresy tematyczne, w których można wykorzystać koszulki. Są to: kolory, liczebniki części ciała, owoce i warzywa, zwierzęta, rodzina, zabawki, przybory szkolne, zagadnienia kulturowe (np. Walentynki, Wielkanoc, Boże Narodzenie). Lekcje języka angielskiego prowadzone były przez studentów, a niemieckiego – przez nauczyciela z przedszkola posiadającego kwalifikacje do nauczania języka. Koszulki wykorzystywane były zarówno na zajęciach językowych, jak i na regularnych zajęciach przedszkolnych, gdyż zakresy tematyczne i leksykalne zostały ściśle zintegrowane z programem wychowania przedszkolnego. Przedsięwzięcie zrealizowano wspólnie z Przedszkolem Samorządowym nr 40 w Kielcach. Rezultaty projektu były prezentowane na arenie międzynarodowej podczas konferencji *European Language Label Event*, zorganizowanej przez Komisję Europejską w dniach 16-17 kwietnia 2009 r. w Tallinie. W Polsce informacja dotycząca tego przedsięwzięcia popularyzowana była w formie warsztatu podczas IX Kieleckiego Festiwalu Nauki, który odbył się w dniach 15-30 września 2008 r. w Kielcach, oraz referatu na Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Nauczanie języków obcych dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym*, zorganizowanej w dniach 23-24 kwietnia 2009 r. w Częstochowie.

2010 r. – (Bardzo) wczesna nauka języków obcych z misiem, foto-książkami, nowoczesnymi technologiami oraz rodzicami

Główną ideą projektu było popularyzowanie wczesnej nauki języków obcych (od 3. roku życia) z wykorzystaniem innowacyjnego środka dydaktycznego – książeczek

fotograficznych wykonanych przez rodziców wraz z dziećmi. Zdjęcia przedstawiające dzieci w określonym kontekście edukacyjnym były przysyłane również drogą e-mailową do koordynatorów, a później wykorzystywane do tworzenia prezentacji PowerPoint. Następnie multimedialne projekcje zastosowane zostały na różnych etapach zajęć, np. w celu prezentacji nowej leksyki czy powtórzeń już poznanego materiału. Koordynatorzy projektu zaproponowali następujące obszary tematyczne: części ciała, części twarzy, ubrania, zabawki, kolory, liczebniki od 1 do 5, rodzina, w parku, zwierzęta domowe, zwierzęta hodowlane, święta Bożego Narodzenia, Wielkanoc. Do najbardziej kreatywnych i nowatorskich elementów projektu zaliczyć można wykorzystanie misia, książeczek fotograficznych oraz multimedialnych prezentacji. Ich wybór można wyjaśnić w następujący sposób. Miś to zabawka, która towarzyszy każdemu dziecku od najwcześniejszego etapu życia. W projekcie wykorzystywana była jako rekwizyt ułatwiający tworzenie środowiska przyjaznego nauce języków obcych (dzieci w wieku 3 czy 4 lat znacznie częściej sięgają po zabawki niż po książki). Przygotowywanie książeczek fotograficznych zachęca rodziców do uczestnictwa w procesie dydaktycznym, a jednocześnie zwiększa motywację dzieci (ukazanych na zdjęciach) do nauki języków obcych. W wyniku projektu wykonanych zostało ponad 80 książeczek fotograficznych. Tworzenie prezentacji z wykorzystaniem zdjęć sprzyja rozwijaniu kreatywności zarówno odbiorców – dzieci, jak i twórców – nauczycieli. Projekt skierowany był zarówno do studentów przygotowujących się do roli nauczyciela języków obcych na pierwszym etapie edukacyjnym i nauczyciela edukacji przedszkolnej oraz kształcenia zintegrowanego, czynnych nauczycieli edukacji przedszkolnej oraz języków obcych, jak również rodziców. Na stronie internetowej Instytutu Edukacji Szkolnej zamieszczono dokumentację projektu (<http://wpia.ujk.edu.pl/wped/inst/dlstud/>

proj2/). Przedsięwzięcie zrealizowane zostało wspólnie z Przedszkolem Samorządowym nr 40 w Kielcach. Rezultaty projektu prezentowane były podczas dwóch międzynarodowych konferencji naukowych: *Nauczanie języków obcych dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym*, zorganizowanej przez Wyższą Szkołę Lingwistyczną w dniach 22-23 kwietnia 2010 r. w Częstochowie, oraz *Edukacja początkowa – obowiązek, szansa czy zagrożenie?*, która odbyła się w Warszawie w dniach 16-17 września 2010 r. pod patronatem Katedry Edukacji Początkowej Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego.

Zaprezentowane projekty pokazują, że dydaktyka języków obcych jest żywym obszarem, w którym mogą być realizowane nowatorskie i niekonwencjonalne pomysły. Warto potrudzić się w ich poszukiwaniu i realizacji, gdyż jest wiele dróg, które prowadzą do skutecznej i efektywnej nauki języka obcego. Przedstawione inicjatywy otrzymały wyróżnienie w kategorii projektów instytucjonalnych. Należy podkreślić, że program European Language Label obejmuje dwie inne kategorie: konkurs indywidualny dla nauczycieli oraz konkurs projektów uczniowskich pod hasłem *Języki to moja pasja*. Taka kategoryzacja pokazuje, że w konkursie jest miejsce zarówno dla nauczycieli, jak i uczniów; dla tych, dla których nauczanie i uczenie się języków obcych nie jest tylko pracą czy obowiązkiem, lecz prawdziwą pasją.

[Izabela Jaros]

Pracownik Instytutu Edukacji Szkolnej, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach. Autorka wielu artykułów naukowych dotyczących kształcenia językowego najmłodszych uczniów. Przygotowuje rozprawę doktorską na temat implementacji technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji wczesnoszkolnej. Od 2005 r. uzależniona od konkursu ELL. W roku 2011 otrzymała nagrodę honorową ELL za całokształt działań na rzecz edukacji językowej.